

ρα αυτή.
Τό χέρι σου ρίχνει κάτι στην τσέπη, την ώρα που με σεύεις.
Τό χέρι που τώρα πειράζει καιωμένο σκόνη, εκεί στο θροχού νεκροταφείο της μακρινής πατρίδας...

Ένα-ένα τό στόματα σφαλούν, όσο περνάει ή ώρα και τό σφιγμένα δόντια δαγκώνουν τό σπτερό νυχτερινό παραλήρημα.
Η κόουσαι κλείνει τά θλέραρα τών άρρώστων, μέ τά ζεστά της δάχτυλα, έτσι απαράλλαχτα όπως κάνουνε μέ τούς πεθαμένους, όταν ξεψυχνάνε μέ τό θλέμμα σπληνόμενο στην πύλη τού άλλου κόσμου, στις μακρινές στρατές τού ουρανού...
Μονάχα ή θροχή διηγείται μία παλιά ιστορία, μέσα στό λαύκι, μία ιστορία που γίνεται αιγά-αιγά τραγοιδί θλιβερό και ναουριστικό.
Τώρα είν' όλα ήσυχια και μπορείς νά τήν άκούσης τί σωπήσεί αυτή, έτσι καθώς άνασαιίνει βαθειά μέ τά στόματα τών άρρώστων.

Είμε μία γλυκειά άνακουφισί ό όπως όταν έρχεται στην ώρα του. Κι' όμως τόν περιμένο μάτια.
Σέ ποιό ετυχημένο σπίτι ν' άργηπόρησε τάχα;
Ό άρρωστος σηκώθηκε ύστερ' από μία ώρα κι' άργισε νά φωνάξει. Η φωνές του γυτίσαν σαν σταθείς δεξιά κι' άριστερά. Οι άρρωστοί σηκώθηκαν στά κρεβάτια τους. Ό όπος έφυγε τροσαγμένος...
Οί νοσοκόμοι τρέχουν κακοξυτηνημένοι.
Έχουν κάτι τό άγριο, τό σκληρό κι' άπάνωρο στην όψη τους...
Μπήκαν στό δωμάτιο και ρίχτηκαν άπάνω στόν άρρωστο, σαν τσακάλια.

Παλεύουν τώρα μαζί του. Άκούονται τό κοντανάσασμά τους, τό παραπατήματά τους άπάνω στό πλακόστρωτο. Κ' ύστερα γτύποι δυνατόι, έτσι σαν νά κοπανή κάποιος νευρικά και γρήγορα κάτι γιά νά τό σπάσει.
Ξέρω καλά τί σημαίνει αυτό: Χτυπούν τό κεφάλι του άπάνω στις πλάκες. Είμε μία μέθοδος θετική, ασότη και γρήγορη. Δεν έχει φόβο νά σπάσουν ή πλάκες. Ό άρρωστος ζαλλίζεται και δε σαλεύει πειρά καθόλου. Του φορούν τό ζουρλομαντύλα και τόν ρίγνουν στό κρεβάτι σαν ένα σακί μ' άχυρα!
Ό φτωχός άνθρωπος άβχή γερρό κεφάλι.
Αυτή τη φορά μπορεί νά σπάσουν κ' ή πλάκες, δεν ξέρω...
Θάθελα τη στιγμή αυτή νά φωνάξω. Νά μπορούσα νά φωνάξω δυνατά κι' άγρια, μέ μία φωνή που νά μήν έχη τόπα τό άνωθρώπινο. Νάταν, Θεέ μου, κάτι σαν σκούζιμο ζώου τήν ώρα που νοιώθει τήν κρίνα λεπίδα στό λαιμό του, σαν κρέζιμο τουλιού μέ σα στην καταγιδα... Μιά φωνή, μία φωνή που ν' ανόηζε τά μεγάλα της φτερά και νά πέσει μπρός στά πόδια σου. Κυρίε μου! και Θεέ μου!...

Μέσα στό δωμάτιο τό κακό μεγαλώνει.
Οί νοσοκόμοι έλασπημάνε.
Τώρα φωνάζει κι' ό άρρωστος. Φριχτά λόγια θγαίνουν άνέμεο' άπ' τά σφιγμένα του δόντια. Στάζουν άφροός μανίας και κινή σαν τό πυρμένο αιδερό.
Ό σασματός αυτός κρατεί άκόμα πολύ.
Ό γλωχός άρρωστος πορθεί από κάπου μακρυσί, μέσα στην ύγρή νύχτα, παλεύει σαν άγριμυ.
Κι' άέφανα γίνεται ήσυχια...
Μιά ήσυχια γεμάτη ταραχή, άν μπορείς νά τό καταλάβεις αυτό, άν μπορεί, λέω, νά τό χωρήσει τό μυαλό σου.
Οί άρρωστοί ξαναπλαγιαίζουν και σκεπάζονται ως άπάνω. Και κάτω άπ' τίς φτωχικές κουθέρες ή καρδιές, ή τρελλές καρδιές φτεροκοπούν γεμάτες φρίκη.
Νοιώθω μία ανατριχίλα, μία δυνατή ανατριχίλα νά περπατή στο κορμί μου. Θάδε άπό τό κρύο. Έξω θρέχει και φυσάει. Τά δέντρα λυγάνε κάτω άπ' τόν άνεμο θασασιομένα.
Κάνει τόσο κρύο άπόψε!
Νά μπορούσε ν' άκουμπούσε ένα ζεστό χέρι άπάνω στην καρδιά μου...
Ένα ζεστό χέρι... Τό χέρι τής μάνας μου!...

Μέσα στό νεκρικό θάλαμο, άπάνω σ' ένα μακρύ τραπέζι, θρίσκεται ξαπλωμένος ένας άνθρωπος, σκεπασμένος μ' ένα σεντόνι.
Οί άρρωστοί πλησιάζουν στην πόρτα, αχανισπατώντας. Κιντάνε μέσα και τό πρόσωπό τους μακραίνει, μακραίνει, σαν μία λαογεινία μάσκα. Κάνουν ύστερα τό σταυρό τους και ξαναγυρίζουν στη θέση τους, ψιθυρίζοντας άκατάληπτα λόγια. Μιλούν

στον έναυτό τους γιά κάτι πολύ τρομερό. Τά πρόσωπά τους γίνονται πύο γλωμά και τά μάτια τους άνοίγουν διάπλατα, στρογγυλά, μεγάλα, γεμάτα φώς κακών όνειρων.
Ό Θάνατος!...
Γυρίζει άπ' τη νύχτα στους διαδρόμους.
Μπορείς νά τόν άκούσης, θπάνε νά κρατήσει τήν πνοή σου... Μπορείς νά τόν άγγίξεις, άπλώνοντας ξαφνικά τό χέρι σου...
Ήρθε μέ τήν καταγιδα τής νύχτας και κανένας δέν ζέρει πότε θά φύγη, θά καθήση στό τραπέζι τό μεσημέρι, μαζί μέ τούς άρρωστούς, θά περπατήσει μαζί τους πάνω κάτω, κι' όταν νυχτώση πάλι θά πάη νά σταθί πλάι στα κρεβάτια.
Θα μπορούσες νά δής τόν Ιόκιο τού πάνω στους τοίχους, κι' άς μή φαίνεται ό ίδιος.
Μέσα στό νεκρικό θάλαμο, άπάνω σ' ένα μακρύ τραπέζι, θρίσκεται ξαπλωμένος ένας άνθρωπος, σκεπασμένος μ' ένα σεντόνι...

Όταν κάθισαν νά φάνε οι νοσοκόμοι, έβαλαν μπροστά τους και δύο μήλα. Τά γνώρισα άμέσως. Είμε τά μήλα τούδε στην τσέπη του ό άρρωστος πούφεραν τή νύχτα.
Δυό κόκκινα μήλα, γεμάτα ύγεια.
Οί νοσοκόμοι έχουν σήμερα και φρούτο. Κ' είμε τόσο ήσυχιο! Τά αϊματα ποχάν θάψει μέ τήν κόκκινη ανατριχίλα τους τίς πλάκες του διαδρόμου τά καθάρισαν.
Όλα έχουν πάρει τήν πληκτική καθημερινή τους όψη. Κι' ό άρρωστος πούφεραν τή νύχτα κοιμάται ήσυχος πάνω στό μακρύ τραπέζι του θαλάμου τών νεκρών.
Κιττάζω τά μήλα και ξαναθυμάμαι τή μάνα μου...

Τώρα ξερω καλά τί θά γίνη.
Σέ λίγο θά φέρον τό φέρετρο. Κι' άργά τό δειλί, ή φτωχική νεκροφόρα, μέ τούς ξύλιινους θερνωκομένους μαύρους άγγέλους θάρθη και θά σταθί έξω άπ' τήν πίσω πόρτα τού κτιρίου, κάτω από τίς γρησασμένες πιπεριές, όπως πάντα, όπως πάντα...
Θά κλείσουν τούς άρρωστούς στό μεγάλο θάλαμο και θά τόν πάρουν. Θά κατέθουν θαρπατώντας τή σκάλα και θά περάσουν άπ' τήν αλλη. Τά κλαδιά θά σαλεύουν πάνω-κάτω και θά γνώφουν τό ένα στό άλλο...
Θά τόν φορτώσουν ύστερα στη νεκροφόρα και θά φύγουν γρήγορα-γρήγορα στό μακρος του μεγάλου σκονισμένο δρόμο.
Η μεγάλη δίφυλλη πόρτα τής αλλής θά κλείση θαρειά.
Η ίδια μολυβείνα σιωπή θ' απλωθή γύρω, καθώς ή μέρα θά σθήν γλωχιά κι' άρρωστη.
Τό φώς θά λιγοτέμνη κι' από τά σούβεντρα γύρω θ' άρχίσουν ν' άνεβαίνουν τά σκοτάδια, στρατός μέ μαύρες σημαίες και φλάμπουρα.
Ό Δημοσιάνος θά σηκωθεί άπ' τη θέσι του και θ' άρχισι πάλι νά περπατά... νά περπατά...
Και θάθελα, πσοο θάθελα, νά μπορούσα νά τόν άκολουθούσα στους μακρινούς κόσμους, περπατώντας πλάι του...
Ός εκεί που γελάνε οι ουρανοί...
Ός εκεί που γιορτάζουν τό άστέρια...
Θά σκαρφαλώσουν στους τοίχους, σαν μαλλιαρά ζώα και θά έρμησουν στους θαλάμους.
Οί άρρωστοί θά πάμουν νά μιλούν.
Κάποιος θά θυμηθή τότε τόν άρρωστο πρύ ήρθε κι' έφυγε τόσο γρήγορα, τόσο μακρυσί! Και θ' άρχισι νά κλάει γιά τόν άνθρωπο που πέθανε γιά όλους τούς θανάτους, για όλους τούς νεκρούς, γιά όλους τούς τάφους, τούς νωπούς και τούς λησιμονημένους...

ΧΑΡΗΣ ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ
ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΠΛΗΡΩΜΗΝΗ

Ό Βολταίρος κάποτε, επαινούσε ένθουσιαστικά έναν λογιόμοχηρό.
—Μιά αυτός σου ψάλλει τόν αναβαλλόμενο κάθε μέρα ! είπε μέ άπορία ένας φίλος του. Λέει ένα σωρό άσχημα πράγματα, γιά σένα!... Γιατί έσύ τόν επαινείς;
—Δέν πειράζει ! Έκανε άτάραχα ό μεγάλος έκείνος σοφός. Μπορεί νά...κάνουμε λάθος στις κρίσεις μας κ' οι δύο μας!